

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "
Nrul de Duminecă
Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Teroare în cameră.

Goană împotriva deputatului Maniu.

[După Vaida urmează Maniu. Acestea sunt cuvintele ce ar rezuma impresia noastră despre ședința de ieri a camerei. Ar rezuma, zicem, căci nici un cuvânt nu poate să spuie toată suma de amărăciune și indignare care clocotește azi în vinele fiecărui român la au ul întâmplărilor din cameră.

Sedința asta va rămâne de si ur istorică în storia luptelor noastre naționale și este foarte probabil ca ea să devie punctul de plecare al unei noi epoci pentru războiul ce ducem pentru drepturile noastre.

Să rezumăm pe scurt cauzele furtunii din parlament. Ele nu sunt mai mici, mai neînsemnate decât însuși evenimentele, decât nstruși scandalurile de ieri. Este vorba de chestiile militare. De zecimi de ani poporul unguresc luptă pentru dobândirea limbii de comandă și limbii de regiment ungurească în oastea monarhiei. Când el o va căpăta, atunci a căzut ultima legătură reală care mai unește Ungaria cu monarhia și va cădea și ultimele obezi ce înlanțuiesc poftele de neatârnamare ungurească, de desfacere totală a țării ungurești de monarhia și de dinastia noastră. Iată scopul adevărat care călăuzește toate dorințele, toate năzuințele și toți pașii politici ungurești.

Dar afară de asta, maghiarizarea armatei are și alt scop: maghiarizarea nemaghiarilor din țara asta. Prin limba de regiment și mai târziu prin limba de comandă ungurească, politica șovinistă ar face deci cum se zice, două lovituri cu o piatră. Ar obține și liberarea Ungariei în afară, de Austria și dinastia ei, german amândouă, și s'întăptui în lăuntru visul unei *Ungarii ungurești*, ideea de stat național unguresc, maghiarizat complet și cu 30 de milioane de unguri veritabili.

Se va înțelege deci acum pentru ce protestarea deputatului Maniu împotriva tendințelor de maghiarizare a oastei comune, au născut o furtună atât de mare în parlament. Cuvântarea d-lui Maniu a fost un admirabil tablou al situației monarhiei întregi a intereselor și trebuințelor ei de existență cari se împotrivesc toate aspirațiilor ungurești.

Într-un rechizitoriu de o claritate, logică și putere de argumentație irezistibilă și neîmplicată d. Maniu a scos cu un curaj desovăitor concluzia cuvântării sale: în *monarhia* întregi, ai cărei susținători suntem, d. Maniu a rostit osânda de moarte asupra tuturor aspirațiilor de maghiarizare în armată și prin urmare și asupra tuturor dorințelor și gândurilor ascunse ale *poporului* ungurești.

Că mai dragi și cele mai scumpe visuri ecumene de mărire și de domnie viitoare

ale întregului popor unguresc au fost atinse drept în punctul lor central, în inimă, prin măiestră lovitură a dlui Maniu.

Subt raportul put rei de prevedere, agumentatie și sintetizare politică, activitatea noastră parlamentară nu a serbat poate nici-odată un succes mai strălucit ca în discursul dlui Maniu.

După acest discurs este și trebuie pentru oricine să fie lucru învederat că în lupta monarhiei întregi împotriva maghiarizării armatei, locul nostru și al deputaților naționali nu poate fi decât alături de celelalte popoare cari nu vor primi jugul limbii ungurești, vătămător naționalității lor și primejdios pentru existența monarhiei. Expunerile dlui Maniu sunt în acelaș timp o confirmare strălucită a celor ce a scris »Tribuna« acum sunt vre-o câteva săptămâni asupra aspirațiilor militare ungurești, spunând că deputații noștri trebuie să caute aliați în Austria împotriva maghiarizării armatei.

A fost, credem, necesar să expunem cauzele scandalului ce s'a stârnit pe urma cuvântării dlui Maniu, pentru a înțelege deplin »indignarea« deputaților unguri.

Căci scenele ce au urmat după cuvântarea sa, sunt de nedescris. A fost teroarea cea mai sălbatică ce s'a văzut vre-odată în camera ungurească, și ziazele ungurești convi. că scandalurile de ieri au întrecut până și pe cele cunoscute când cu cazul Vaida. Cu pumnii încheștați, în delirul urei naționale fără hotare ei au năvălit asupra celui mai distins, celui mai conștient și celui mai de seamă din reprezentanții poporului nostru. În mijlocul acestui iad, cei doi deputați români, dnii Maniu și Pop au stat nemișcați. Din clipă în clipă, se aștepta o ciocnire, se aștepta ca sutele de șoviniști ieșiți din minți să atace pe deputații români.

Di Maniu mai ales a dat dovada unui curaj extraordinar. Ceva din disciplina proprie, din stăpânirea de sine și din sângele rece antic în fața primejdiei extreme, al eroilor istoriei romane a fost în atitudinea sa. Ii exprimăm admirația noastră fără rezervă pentru atitudinea sa.

Mai avem însă un cuvânt pentru eroii jalnici și lași ai scandalurilor din parlament.

Afle deputații unguri, afle guvernul și presa ungurească că tot poporul românesc se solidarizează cu cuvintele dlui Maniu și este hotărât să-l urmeze până în pânzele albe. Teroarea ce s'a încercat în contra lui va fi numai un puternic mijloc de a stârni reacțiunea poporului românesc întreg.

Nu este loc, nu este sat, nu este cătun românesc în care să nu se vorbească azi cu indignare de teroarea din cameră. Mai

mult chiar, valul de revoltă va trece granițele țării și mâine-poimâne suntem siguri că toată România va răsună de ecoul întâmplărilor din Budapesta.

Nu avem mijloace de a pune stavilă șovinismului, dar adresăm deputaților și guvernului unguresc, întrebarea dacă este în interesul situației externe a monarhiei, mai grave și mai anevoioase azi decât oricând, de a provoca dușmănia unui popor și unui stat mic, dar atât de puternic ca România? Să nu uite șovinismul că dincoace și dincolo de Carpați trăiește acelaș neam cu aceeași limbă și că durerea și revolta unuia e și a altuia.

Nu voim să ațâțăm pe nimeni, nu voim să provocăm nici în monarhie nici afară pe nimeni pentru noi și contra guvernului unguresc. Parlamentul și coaliția ungurească săvârșesc munca asta cu mult mai mult succes decât am putea-o face noi, și azi chiar dacă agitația ar fi scopul politicii noastre, cum suntem învinuiți, ar fi de prisos să ne mai îngrijim noi de ea.

În aceste grele clipe de luptă trimitem însă dlui Maniu și deputaților naționali salutul nostru de admirație și de încurajare și cităm la urmă telegrama pe care azi mai mulți români arădani i-au adresat, căci ea exprimă tot ce gândim și simțim cu toții:

Vă urmăm până în capăt și suntem gata de a Vă susține și apăra și cu trupurile noastre!

Amănunte despre ședința de ieri.

Am dat ieri știri despre începutul ședinții din cameră în care s'au întâmplat scandalurile cu deputatul Maniu. Începutul ședinții fusese nu se poate mai anost și monoton. Se dăduse cetire raportului secțiunii de inviolabilitate în afacerea lui Polónyi Dezső și Beniczky Odön cu președintele Justh. Pe urmă se întrase în discuția proiectului contingentului de recruți. Vorbise Nagy György, sacuiul nesăbuit.

După el se ridică d. Iuliu Maniu pentru a preciza atitudinea partidului național în chestiunile militare.

Iuliu Maniu: În atmosfera politică actuală poate zadarnic ași încerca să tratez mai temeinic proiectul de lege la ordinea zilei, căci ași întâmpina zidul invincibil al prejudecăților dvoastre. Mă voi mărgini deci să schițez numai punctul de vedere al partidului meu.

Când ni-se impune chestiunea sporirii efectivului armatei, e firesc să cercetăm înainte de toate care este scopul armatei și să examinăm că organismul și spiritul acestei armate întrucât corespunde scopului căruia se mensește. Scopul armatei este să

Cătră alegătorii din cercul electoral al Oraviței.

Stimați alegători !

Cu inimile pline de durere stăm în fața normântului proaspăt al neuitatului luptător național, și fost deputat al cercului d-voastre :

Coriolan Brediceanu.

Moartea lui neașteptată și înmormântarea, a dat prilej, pentru o manifestație impunătoare, din care ne-a rămas nu numai mărirea sărbătorească despre meritele neeritoare cetățenești și naționale, cu cari se urează amintirea decedatului, ci în mod rălucit s'a adeverit, că toți funcționarii noștri publice, români și alte neamuri, adus cununa lor de recunoștință, pentru viață și activitate, cum a fost aceea a ult regretatului meu soț de luptă, a iubului d-voastre deputat.

Baza strălucită, care a luminat toată viața, activitatea reposatului, a fost direcțiunea națională-patriotică, care a inspirat toată activitatea lui.

Caracteristica lui a fost: maturitatea politică, și o înțelepciune a cetățeanului luminat, care știe să combine interesele mari ale națiunii sale, cu cerințele obștești ale rei întregi.

În sufletul lui mare principiile și învățămintele aceste înalte s'au concentrat într-o mișcare armonică, din care au izvorât faptele lui și au creat din el aceea personalitate distinsă, la care cu fală privim noi, și or privi generațiunile următoare ale neamului nostru.

E lucru firesc deci, că atunci, când dăruințele naționale v'au chemat la urna electorală, v'ați pus încrederea în acest om vrednic, care apoi v'a și reprezentat în mod vrednic în dieta țării și onoare a făcut nu numai d-voastre, ci neamului întreg.

Acum după ce s'a mutat dela noi, vi-s'au pus întrebarea: cine să fie candidatul d-voastre la alegerea de deputat, ce prescrie legea? Ați răspuns. Și răspunsul d-voastre să conțină în faptul, că mi-ați oferit mie încrederea, și m'ați candidat deputatul cercului Oravița.

Cercul electoral al Oraviței este astăzi o sursă de privire a întregului neam românesc, a țării întregi.

Acest cerc s'a distins prin devotamentul prin înțelepciunea conducătorilor, precum prin nenumăratele dovezi, ce a dat popoul român, despre conștiința sa luminată, în hestie națională.

De aceea aflu de prisos a stărui asupra întrebărilor: mă cunoașteți pe mine? Cunoașteți viața și activitatea mea? Știți că inima mea bate pentru binele, înaintarea, și fericirea neamului românesc? Recunoașteți, că în direcția politică, susținută de mine și de soții mei de luptă, singur în aceasta direcție, se află modul de deslegare a marilor probleme pentru binele neamului nostru, și a țării întregi? Sunteți convinși că programul partidului nostru național este singura temelie tare, și neînvinsă, pe care putem construi fericirea poporului românesc, și a tuturor popoarelor, cari alcătuiesc țara?

Prin faptul candidării ați dat răspuns la aceste întrebări.

Eu de multă vreme vă petrec cu luare aminte, în viața d-voastre politică, culturală, social economică, vă cunosc și recunosc vredniciile și însușirile distinse, ce vă împodobesc.

De aceea am primit cu mândrie sufletească încrederea ce mi-ați oferit, pentru că și eu am încredere, în virtuțile naționale și în statornicia caracterelor probate al d-voastre, am încredere în sinceritatea și în înțelepciunea politică a fruntașilor d-voastre și așa sper, că veți duce la izbândă steagul frumos al cauzei sfinte naționale, ce vi-l'au lăsat, nepătat, în mâinile d-voastre, neuitatul nostru Coriolan.

În aceste zile mari să ne înălțăm sufletele cu gândul hotărât, că toată lumea românească, așteaptă, ca bravi alegători din cercul Oraviței, să ducă la izbândă steagul programului național, care este mândria neamului și conține fericirea țării.

Cu vârsta mea înaintată, în butul greutăților vremii de iarnă, cu primejdiile toate, pentru sănătate și viață, mă voi duce în mijlocul d-voastre, în aceste zile pentru că mai mult decât comoditatea, mai mult decât orice în lume, îmi iubesc neamul și vreau să-i servesc, și pentru binele poporului meu românesc vreau să mă lupt, până la cea din urmă răsufare a vieții mele.

Vă vor chema iubii d-voastre conducători, pe ziua, când voi desfășura programul, cu vorbă vie înaintea alegătorilor, vă rog și eu, să veniți atunci, să ne vedem față în față și sfătuindu-ne în iubire să pregătim o zi de bucurie pentru obștea poporului românesc.

Vă salut cu dragoste, și vă spun: la fericita revedere.

Băsești, la 15 Februarie 1909.

G. Pop de Băsești.

Alegerea dela Oravița.

— Relație specială —

Oravița, 17 Februarie.

Triumful nostru a fost dela început garantat prin însuflețirea nemărginită, care, din cea dintâi zi a luptei pentru mandatul dela Oravița, s'a manifestat cu o spontaneitate uluitoare, din îndemnul cuminte al bravilor români care stăpânesc această frumoasă vale a Cărașului, renumită între toate ținuturile românești și locuită de cel mai deștept, cel mai cărturar element românesc.

Volniciile puse la cale cu un cinism absurd de toate organele stăpânirii cu scop de-a teroriza alegătorii, n'au alt efect decât acela, că bravi noștri țărani cu atât mai mare dragoste se alipesc către candidatul lor *Gheorghe Pop de Băsești*. Acelea se arată în toate formele: ca încercări de înduplecare cu buna, ca amenințări, pedepse și gloabe sub toate motivele stupide cari le pot născoci atâtea capete goale de slujbași ce trăiesc pe spatele poporului, pentru a cărui bine ar fi puși, dar pe care îl dau acum pe mâna jandarmilor rabiști. Românii noștri le rabdă toate; dar te cuprinde o milă dureroasă când îi vezi batjocoriți și huiduiți de atâtea trași-împinși ce poartă uniformă și cari îndrăsnesc a-și ridica mâna contra sătenilor noștri, fără motiv, din ură selbatică.

S'a publicat cum a fost maltratată bravul țărăn *Ioan Giuca* din Tivaniul-mic; ziua următoare iarăși l-au apucat jandarmii supărați pentru că a făcut arătare despre samovolniciile lor, l-au pâl-

muit, l-au tras de nas, de urechi, și l-au amenințat că-l iau pe baionete dacă mai îndrăznește să vorbească cu cineva din sat despre *Gheorghe Pop de Băsești*. Notarul *Lipovanu* care a fost în comună, n'a avut inimă să scutească pe acest brav de pumnii slujbașilor săi rabiști, cari pot periclita viața acestui tânăr.

În *Cacova* a fost deținut Luni, 15 Februarie preotul *Val. Dabiciu*, sufletul acestei comune frumoase, pentru că a sfătuit la bine pe parohienii săi. Tot acolo au pâlmit jandarmii pe economii *Pavel Ilica*, *Iosif Radosav*, *Petcu Merșu*, *Cosma Truia* pentru că au manifestat pentru *Gheorghe*.

Ziua următoare, Marți, au fost arestați și măriți: *Alexa Măgureanu*, *Paia Merșu*, *Pașă Măluș*, *Alexa Nedelcu* din *Cacova* și *I. Brugu* din *Vărădie*.

Notarul *Manciu* din *Tivaniul-mare*, care a ales și primit nu demult cu atâtea dragoste în comună, a pedepsit cu 200 coroane pe *Pop Pitieș*, cu 400 cor. pe *Vasile Lexa*, cu 500 cor. pe *Gheorghe Oprean*, pentru nimicuri, care până acum nu i-a scos ochii (că fânul e prea aproape de grajd; că n'a cerut permisiune să așeze în năntea casei o grămadă de pietrii: ce crime! Iar notarul *Ioan Epure* din *Greovaș* vrea să dăpună în comună ca un pașă în pașalic: oameni nu pot fi în grupuri mai mari decât 2 înși; a treacă în alt sat e oprit; dacă afișează plăci pentru *Badea Gheorghe*, pedeapsă; dacă nu permit să li-se pună de ale lui *Siegescu*: pedeapsă.

Poporul însă nu cedează nici un pic. El găsește mijloc de a se feri de toate cursele care i-se pun. El știe să se deie din calea lui *Siegescu* și a oamenilor lui, sau dacă s'a întâmplat să-i audă vorbirile lor neizbutite, dăruit cu pricepere și bun simț dela natură și altcum diligent cetitor al gazetelor noastre, el cu răspunsul său înțelept face de rușine pe aceia, care au crezut că-l pot ținea cu vorbe goale. (Astfel a fost ocărât *Olteanu* din *Budapesta* în *Greovaș* și în *Cacova*, unde mai mulți săteni l-au întrebat cum să-și explice schimbarea lui, care la alegerile din urmă reprezintă programul național, iar acum face gură contra acelora, care reprezintă încă. »Atunci purtai cocardă în colorile noastre naționale pe piept; acum te fâleşti cu cea ungurească. Știm noi de unde vine asta!«

Între astfel de împrejurări, nu poate fi vorba de altceva decât de triumful dlui *Gheorghe Pop de Băsești*.

Jandarmii în școală.

(*) În adunarea din urmă a comitatului Hunedoarei, inspectorul școlar *Dénes Károly* a adus la cunoștința țării următorul fapt îngrozitor: Ci-că preoții și învățătorii din jurul *Bradului*, sub cuvânt că-i învață carte pe români, îi adună seara la școală, unde însă în loc să-i învețe a ceti și a scrie, îi ațâță împotriva țării și a ungurimei.

Îngrozindu-se de aceste nemai pomenite întâmplări, domnii unguri din comisia comitatului, cum li-se cuvine unor patrioți luminați, au hotărât că a-i strânge seara pe români la școală, este a se socoti drept adunări neîngăduite. Astfel de aci încolo, dacă preoții și învățătorii români țin să-i învețe pe români carte, trebuie să ceară voie dela autorități, care în sat este jandarmul, numai fiind de față și acesta, preotul satului poate să ducă la îndeplinire ceea ce episcopul a poruncit prin circular.

Cei asta? Șicana cea mai nerușinată.

Dintr'o minciună gogoneată inspectorul școlar din *Hunedoara* a făurit împotriva noastră o armă cu ajutorul căreia să ne țină în întuneric.

Nu este adevărat, că în jurul *Bradului* ori în altă parte învățătorii, ori preoții români ar fi agitat poporul împotriva țării și a ungurimei. Țara este doar și a noastră, pentru că și noi într'ansa și pentru dânsa

ad prea obișnuite, nu putură scoate din pe d-nul Maniu, un om de un desăvârșit cumpăt și stăpânire de sine.

Dar în curând scandalul crescua luând proporții nemai pomenite. Toți deputații se alăturară la cece întrerupeau, toți începură să strige, să vocifereze, se sbiere ca ieșiți din minți. Toți se ridicaseră în picioare.

Când auziră declarația categorică cumcă partidul național nu-și va da concursul său maghiarizarea armatei, se îngrămădiră în jurul d-lui Maniu strigând fără șir:

— Asta nu se mai poate tolera! E prea mult! Nu te mai ascultăm!

— Mișelule! Vândutule! Mizerabilule! Ține de valah! Te vom svîrli afară!

Thaly László strigă:

— Porcările! Pleacă în Austria!

Stefan C. Pop care șade alături de dl Maniu îi răspunde ironic: D-voastră obișnuți, dl-or, să mergeți la Viena.

Okolicsányi îi răspunde: Trădătorule! Tu se mai poate tolera!

Nagy îi strigă lui Pop: — Ești un omznic și un nemernic fără pereche!

În jurul celor doi deputați români se îngrămădește ca un ghem de oameni. Potop de injurii și de invective curge asupra lor. Ei rămân neclintii, hotărâți să înfrunte bărbăție toată furtuna ce amenință să descarce sălbatică. În mijlocul sgomotului infernal, de-abia se deslușesc cuvintele președintelui Justh:

— Îi rog pe dl deputat Nagy să se liniștească.

Nagy Emil: În fața unui astfel de ticălos e greu să-ți păstrezi cumpătul.

Kállay Lipot se îndreaptă către Maniu, menințând cu pumnii și strigând cât îl ia bra: Ești un infam! Afară cu el! Trebuie să te duc pe mâna călăului!

Fodor Kálmár: Deși stai ca o stâncă, totuși te vom zdrobi.

Iuliu Maniu: Pe mine nu mă veți putea teroriza.

La vorbele acestea, camera întrea ă trece ca lovită de trăsnet. În câteva secunde

toți deputații sunt strânși în mijlocul sălii. În încăierarea nebună de glasuri și de gesturi amenințătoare, președintele e nevoit să suspenda ședința.

În timpul pauzei, între unguri e o fierbere, care nu se poate tălmăci în cuvinte. Se aruncă insulte grave la adresa deputaților români și se aud strigăte: Trebuie dați afară! Câțiva deputați sar la Maniu să-l bată. Ei numai cu greu pot fi reținuți de colegii lor.

După pauză.

Președintele: D-nul deputat Maniu a atacat, fără cruțare, limba statului ungar. Și-a uitat poate, că limba ungurească e în același timp și limba oficială a statului nostru (aplauze).

Nu este parlament pe lume, care să sufere astfel de insulte (!). Dacă d-nul deputat mai continuă așa, am să-i iau cuvântul.

Iuliu Maniu: Eu cred, că armata e cel mai puternic sprijin al monarhiei noastre. Și-ar fi o greșală, care s'ar răzbuna crud, dacă am încerca să introducem și în armată conlicele naționale...

În momentul acesta a izbucnit sgomotul cu o nouă furie. O ploaie de insulte s'au năpustit asupra d-lui Maniu: *Sezi și țineți gura nemernicule! Ticalosule!* Și alte vorbe urite, de cari ar roși și hârtia...

Președintele: Noi vrem să introducem în armată limba ungurească (aplauze), simțirea și gândirea ungurească (aplauze). Această-i idealul nostru. Dacă d-nul deputat mai continuă în felul acesta, îi voi lua cuvântul. (Aplauze puternice).

Iuliu Maniu: Când, pentru motivele acestea, mă ridic în contra proiectului...

Un glas: Unde a fost comandat discursul acesta? (Sgomot și strigăte în stânga: În Viena!)

Contele Battyány: Cărați-vă la București, ori la Viena! (Sgomot).

Stefan C. Pop: N-o să ne ducem noi nicăiri; aici rămânem, pentru că avem drep-

tul să stăm aici. (Sgomot mare în toată camera. Președintele sună clopotelul).

Iuliu Maniu: Eu n'am venit aici ca să mă plec în fața majorității. Am venit să arăt relele, cari bântuie în țară, și să cer îndreptări. Noi românii nu ne putem învoi niciodată, ca instituțiile acestui stat se fie puse în serviciul intereselor particulare...

Cuvintele din urmă au fost înghițite de un sgomot enorm. Nici un deputat n'a mai rămas la locul lui. Dl Maniu aștepta însă, liniștit, potolirea furtunei. Pe fața lui se zugrăvia o frumoasă expresie de mândrie și de hotărâre. Dar în vremea asta furia kossuthistă se deslănțuia tot mai amenințătoare. Se ridicau pumni, și se auziau strigăte din toate părțile: *Asta-i prea mult! Nu-l mai ascultăm! Afară cu el! Președintele să-și facă datoria!*

Sgomotul s'a potolit de-abia când președintele i-a retras cuvântul dlui Maniu.

Pe urma furtunei.

Partidul kossuthist s'a întrunit aseară la o conferință intimă, în care s'a ocupat pe larg cu scandalul înscenat în jurul d-lui Maniu. Cel dintâiu a luat cuvântul *Petrogalli Oscar*. Peste incidentul de azi — zice Perogalli — nu se poate trece cu una cu două. E o nemaipomenită îndrăzneală ca un deputat, în camera ungară, să atace ideea de stat ungar și unitatea teritorială și națională a statului nostru. Rog pe dl ministru de justiție să ne prezinte cât mai curând reforma legii criminale, astfel, ca pe viitor să fie pedepsiți și deputații, cari azi sub scutul imunității, agită în contra patriei.

Günther, ministrul de justiție declară că osândește atitudinea deputatului Maniu, și se va îngriji ca pe viitor să nu mai obvie astfel de cazuri.

Szentiványi, coro, ca în ședința de azi, unul din vice-președinți să precizeze părerea partidului în chestia Maniu.

Contele Apponyi în numele guvernului respinge învinuirile dlui Maniu, și promite, că guvernul e hotărât să lupte cu

atunci când cânta, nu se vedeau decât patru sau cinci dințișori ca niște mărgăritare.

Regele, deși fermecat de această păstoriță frumoasă, se trase câți-va pași înapoi, și își îngropă în palme, rușinat că și-a putut întoarce un moment ochii dela portretul iubitei sale soții. El în genunchi înaintea portretului și cuprins de durere, plânse cu amar și nu-și mai aduse aminte, că o păstoriță trecuse cântând pe sub ușile palatului.

«Tu striga el copleșit de durere, »tu știi că eu mea în veci tu vei stăpâni-o, căci nu-i femeie care să-ți samene fie; ei voiesc să le dau o regină, dar eu numai atunci mă voi pu-tu-tări să fac lucrul acesta, dacă tu îmi vei da via înaintea mea!»

Intâmplat că regele a doua zi, când privi portretul soției sale, simți o surprindere foarte curioasă. El se cugetă câțva timp, apoi zise: «Lucrul curat. Să fie odaia aceasta umedă.» «Că aierul de aici nu le face bine la portret.» «Uite și acesta, s'a înegrit binișor. Eu știu sigur, că părul soției mele nu era așa de negru cum îl văd acum. Nu, cu siguranță nu era așa păr negru, îmi aduc doar bine aminte că ici-colo era și câte un fir mai puțin.» «Cu o zeiță a luminii sămăna iubita mea cu zeița nopții.»

«Așadar să-i aducă îndată un penel și să-l vopsesc înroșu și să-l vopsesc în albastru și să-l vopsesc în verde și să-l vopsesc în galben și să-l vopsesc în violet și să-l vopsesc în toate culorile.»

«Domnului! Acum sămăna cu părul

ei auriu, care mi-a plăcut la nebunie, și o să-mi placă toată viața mea.»

Vesel și cuprins de căință totodată, căzu în genunchi înaintea portretului, care numai acum sămăna într-adevăr cu modelul cel scump. Din nou jură el că o să rămână totdeauna neclintit în credința iubitei sale regine.

Dar, se vede că un duh necurat își bătea joc de el, căci după trei zile fu silit să i-a penelul în mână și să îndrepteze iarăși portretul.

«Cine mi-a făcut-o asta», strigă el năcăjit, «cine cutează să pună mâna pe portretul iubitei mele.» De unde provine fruntea aceasta înaltă, albă ca laptele? Mulțămesc lui Dumnezeu, că am o memorie bună și îmi aduc aminte cum e azi, că fruntea ei nu era așa de înaltă, și era ca un boboc de trandafir abia înflorit.

Cu câteva trăsături de penel îi succese să coboare mai jos șuvitele de păr blond; fruntea deveni mai îngustă, apoi îi dădu o culoare trandafirie.

Acum era mulțumit și îi plăcea și mai mult portretul îndreptat.

Dar vai! în ziua următoare era și mai rău. El se convinsese, că un vrăjitor răutăcios își rîde de el, căci cum ar fi fost posibil ca nasul și gurița iubitei sale să fie așa de schimbate?

Nu! regina lui n'a avut nicidecum ochi negri ca noaptea, nici gurița ei nu era așa deschisă, ca să i-se vadă toți dinții.

Din contră, limpezi și albaștrii ca azurul erau ochii ei, cari îl priveau odată atât de dragălaș, și gurița ei era atât de micuță, încât chiar și când un cântec, o sărutare sau un zimbet îi

deschidea buzele, nu se vedeau decât o părechedouă de dințișori ca mărgăritarele.

Tinărul rege se năcăji foc pe portretul care nu mai sămăna deloc cu regina.

Dacă ar fi putut pune mâna pe acest vrăjitor ticalos — sigur că un vrăjitor îi juca renghiul acesta — s'ar fi răsbunat groaznic. Vrăjitorul însă nu era nicăiri și așa îi căzu mâna pe portret. În mânia lui era aproape să sfărtece portretul acesta mincinos în bucăți și să-l calce în picioare.

S'a liniștit însă la gândul că ce s'a stricat se mai poate încă îndrepta.

Se puse pe lucru și zugrăvi dupăcum își aducea aminte. După câteva ore își văzu munca încoronată de succes: de pe pânză îi zimbăia un chip de femeie cu obraji rumeni, cu ochi albaștri și cu o guriță mică, gingașă.

Și regele, trist peste măsură, își privi opera și exclamă convins: «Da, așa era ea, iubita și neuitata mea regină!»

Intr-o zi apoi, când pajul, care avea obiceiul să se uite câte-odată pe gaura dela ușă și văzuse ce se întâmplase făcând regelui propunerea să-și aleagă de regină pe o păstoriță frumoasă, care în fie-care dimineață trecea cu turma ei pe dinaintea palatului, și spunându-i totodată «păstorița sămăna ca un picur de apă cu regina — poate e cu ceva și mai frumoasă — regele nu mai avu ce să zică...»

Trad de: D. M.

toate mijloacele pentru validitatea limbii ungurești.

Cu alte cuvinte, de aici înainte, noi românii n-avem dreptul nici să mai vorbim.

Românii din Arad către d. Maniu.

Mai mulți români din Arad și dinprejur adunați la un loc au adresat dlui Iuliu Maniu următoarea telegramă:

Adânc revoltați osândind teroarea ce s'a încercat în cameră împotriva dv., și vă felicităm pentru admirabilul curaj ce ați dovedit. Rugându-vă să opuneți urgiei vrășmașe aceiași atitudine de energie, demnitate și bărbăție, — declarăm că vă urmăm până în capăt și suntem gata de-a vă susține și apăra și cu trupurile noastre.

Dr. Alexandru Marta, Dr. Justin Marșien, Dr. Lazar Ghebeș, Dr. Cornel Jancu, Ludovic Fazecaș, Dr. A. Ciavici, Ioan Montani, Gheorghe Popp.

Din România.

Sănătatea dlui Sturdza. Dl major Al. D. Sturdza, care a fost zilele trecute prin București a comunicat amicilor și membrilor familiei, că starea sănătății dlui D. Sturdza se îmbunătățește pe fiecare zi.

Fostul prim-ministru va reveni prin luna Mai în țară.

Dl major Sturdza a fost în București pentru a preda dlui Brătianu unele acte de guvern rămasse în biroul fostului președinte al consiliului, cum și pentru a lua unele dispozițiuni familiare.

Alegerea mitropoliților. După ultimele dispozițiuni luate de guvern, marele colegiu electoral pentru alegerea mitropolitului primat și a mitropolitului Moldovei, se va întruni Joi în 5 Februarie.

Alegerea episcopilor în locurile ce vor deveni vacante, se va face după 1 Aprilie, când va intra în vigoare noua lege a sinodului.

Serbarea școlară dela Teatrul Național. Micii și marii elevi ai liceului Sf. Sava din capitală, conduși de bunul lor măiestru, dl C. Pavelescu, au dat ieri după amiază, în folosul societății lor de gimnastică, o frumoasă serbare sub patronajul A. S. Regale prințul Carol, care a ținut să cinstească prin prezența Sa producțiunile artistice ale tovarășilor săi de vârstă și de studii.

Pe 'ncetul ca după îndărătnicul obicei românesc, care — fie zis, ca o blândă mustare dăscălească — nu se prea potrivește cu disciplina școlară, lojile și stalurile s'au umplut, în sfârșit de-o viaie și entuziasă lume de elevi, profesori și familii ale elevilor, gata cu toții să aplaude cu drag pe tinerii diletanți zeloși și înflăcărați.

Imnul regal a deschis serbarea cu solemnitatea cuvenită și pe scenă apărură mândrii gimnastici cu albile lor costume și cu aprinsele brăuri roșii. Diferitele exerciții gimnastice au fost executate destul de vioiu cu precizie și elan, în deosebi exercițiile de paralele și exercițiile de ordine și libere, care prin frumusețea lor estetică au provocat aplauze furtunoase și îndelung repetate.

Insuflețirea publicului atinse culmea la executarea minunatelor noastre dansuri naționale (băntuța, mureșeanca, romanul și romana). Costumele pitorești, fețele drăgălașe și învăpăiate ale jucătorilor și jucătoarelor (tot elevi), salturile sprintene în figurile nobile și variate ale jocurilor, avură un efect admirabil asupra publicului, a căruia conștiință națională izbucni ca o flăcără uriașă, încingând pe toți cei de față, tineri și bătrâni.

În partea din urmă a serbării, s'au reprezentat cu multă pricepere și cu aceiași vervă, actele II, IV și V din piesa lui B. P. Hașdeu »Răsvan și Vidra«, parea că sufletul mare al neuitatului istoric se coborise în sufletele tinerilor actori școlari și le dăse toată căldura și înțelegerea pentru rolurile lor. Inflăcărătul entuziasm al tinereții curate a dat viață și putere, în deosebi, versurilor patriotice pline de farmec și de energie.

Pregătirile micilor elevi au fost supravegiate cu mult zel de dl Aristid Demetriad dela Teatrul Național; d-șoara A. Ciucurescu, care de aseme-

nea și-a dat prețiosul concurs, a interpretat excelent rolul Vidrei.

Cu o vie mulțămire sufletească s'au despărțit dela reprezentație părinții, rudele și profesorii elevilor. Aceștia la rândul lor, au trebuit să rămâie încântați de succesul moral ce le-a răsplătit din belșug truda grea, și de succesul material care le va înlesni o minunată excursie școlară în cursul verii.

„Badea Gheorghe și d-rul Siegescu“.

Subt acest titlu curios să ocupă »Ungaria« lui Moldovan Gherguț din Cluj în numărul său din 13 Februarie 1909 pe trei coloane îndesate.

E de prisos să spun, că nu lasă valoare de un filer pe iubitul nostru badea Gheorghe — pentru că l-au candidat aleșii neamului în cercul decedatului Brediceanu — de deputat.

Li impută că a fost »strajameșter« în junie — tocmai ca fanfaronul nostru în kikaher, că folosește predicatul de »Băsești« în loc de »Ilyésfalvi«, că n'are pregătire etc. tot batjocuri josnice ca și cine le pune pe papir.

Eu nu știu ce a fost badea Gheorghe în pruncia sa. Știu că decând îl cunosc și sunt 30 de ani, O vreme în care se prescrie orice crimă, îl cunosc și-l cunoaștem cu toții de un român bun, iubitor de neamul său, un patriot fără prihană, un om de inimă sincer, deștept și luminat, care prin virtuțile sale civice s'a ridicat în fruntea neamului său ce numără 3 milioane în țara acea — sta nefericită.

Știu, că-l iubim toți din toată inima afară de »Ungaria« și cei grupați în jurul ei și vre-o 2—3 fanfaroni patentati fără care nu putem fi nici noi români, ca și cum nu poți găsi codru fără uscături. Dar știm foarte mulți, că oamenii grupați în jurul »Ungariei« au servit toate guvernele ce se perândau. Totdeauna au ținut cu cârma la care a fost oala cu carne.

Știm, că redactorul »Ungariei« pe timpul lui Tisza Kálmán a scăpat sub patul preotului din Feleac de furia kossuthiștilor, ce-l căutau să-l omoare pentru că ademenea pe feleceni în partea guvernului Tisza și azi e înhățat la carul lor fiind la putere.

Oameni de aceștia ar fi bine să fie mai moșteniți și să nu tărăie prin noroiu pe oameni îmbătrâniți în cinste.

Ori nu vede »Ungaria« că azi toate foile clujene maghiare strigă după ea ca după cioară, pentru că sunt convinse, că banii ce-i dă regimul ca subvențiune sunt bani aruncați în apă. Nu folosește nic cât o ceapă degerată toată svârcolirea »Ungariei«.

Nu i așa Gherguț băcsi ?

Veritas.

Din străinătate.

Noul minister otoman. Ziarele turcești publică lista ministerială definitivă compusă în modul următor: Hilmi Pașa are președinția consiliului și ministerul de interne; Rifaat Pașa este ministru de externe; Riza Pașa a primit portofoliul marinei; Ali Rizza Pașa, acel al războiului, iar Zia Eddin a fost numit Șeik-ul-Islam. Ceilalți miniștri rămân.

E de observat că elementul tânăr-turc este pre-cumpănitor în acest nou minister.

Căderea lui Kiamil înseamnă o mare victorie pentru junii turci, a căror influență e acum mai puternică decât oricând. Cu ei simpatizează toată armata. A fost o fericire, că sultanul a cedat junilor turci, când și-a remaniat ministerul, căci almintrelea Constantinopolul ar fi fost bombardat.

Acum se așteaptă cu nerăbdare deciziunea noului guvern, față de acordul cu Austria.

O declarațiune a lui Hiemi Pașa. Noul mare vizir a spus corespondentului ziarului »N. F. Presse« că a trimis azi o depeșă circulară tuturor ambasadurilor turci spre a lămuri puterile asupra atitudinii sale.

Marele vizir a declarat că nu se va face nici o schimbare în politica externă a Turciei, aceasta fiind independentă de schimbările de persoane.

Va continua de asemenea politica națională a fostului cabinet.

Mai departe a comunicat corespondentului că negocierile cu Austro-Ungaria vor fi acum acce-

lerate. De asemenea se vor lua măsuri severe spre a evita în viitor boicotul.

Convorbire cu Ismail Hakki bei. Ziarul »Local Anzeiger« publică o convorbire cu colonelul Ismail Hakki-bei fiul fostului ministru de interne. Hakki-bei se află actualmente la Berlin, făcând parte dintr'un grup de ofițeri turci, care vor sosi aci spre a-și complecta studiile.

El a fost mult timp la Ildiz Kiosk ca adjutant al sultanului, a primit o educațiune germană solidă, pe când tatăl său era ambasador turc la Berlin.

În privința schimbării de regim a zis că marea lui Hilmi Pașa va fi saluată de toți pașii progresului și a mișcării de reformă.

El e june turc cu trup și suflet și cult în vorbă, acceptiune a cuvântului, poate cel mai tunc al timpului său. Ca guvernator al Maccedoniei a dat probă de talent administrativ.

În ceea ce privește politica externă, Ismail Hakki bei e ferm convins, că Hilmi va lucra spre a stabili relațiuni prietenești cu Turcia.

Știri alarmante din Serbia. Depeșile sose azi din Belgrad aduc știri alarmante.

Partidul războiului din Serbia și-a format cîmpul de luptă, ca noul mare vizir turc va respinge cordul cu Austro-Ungaria și că situațiunea actuală e foarte favorabilă Serbiei.

Serbia ar trebui să aibă numai un conducător capabil, ca prințul de coroană.

Se așteaptă dintr'un moment într'altul problema marea acestuia ca rege.

Atitudinea prințului Gheorghe. Sediul de ieri a comitetului de apărare națională a fost foarte agitată. În decursul ei s'a vorbit între altele și despre conflictul dintre prinț și rege. Acesta i-a interzis fiului său să se mai întâlnească cu membrii comitetului de apărare națională precum și ca să se mai ducă pela miniștri plenipotențieri.

Ordinul acesta atât de tare l-a indignat pe impetușul prinț, încât i-a scris ministrului Milovanovici (cu care deasemenea e în dușmănie) următoarele: Tatăl meu e de cinci ani prizonier al conjurațiilor și al partidului radical.

În urma acestei situațiuni suferă nu numai personal ci și dinastia, ce deja a ajuns pe marginea prăpastiei. Iată de ce consider de o mădatorie ca să mă pun în contact cu reprezentanții adevărați ai poporului și voi merge cu ei în luptă, chiar și în contra tatălui meu.

Înțelegere între partidele radicale. Tratatul urmate între șeful bătrânilor radicali și conducătorul tinerilor radicali în vederea formării unui cabinet compus din membrii luați din ambele partide au ajuns la un bun rezultat.

Ambii șefi au căzut de acord asupra persoanelor ce vor intra în cabinet: Pasici ministru președinte; Paciu, ministru de finanțe; Proti, ministru de culte; Stoianovici, ministru de interne; iar colonelul Vasici va fi numit șef al marelui stat-major.

Dreptatea în Rusia. Fostul ministru de finanțe Witte și bărbatul politic cel mai influent în Rusia la începutul domniei lui Nicolae II, a fost condamnat de un tribunal secret. Causa se presupune a fi că el ar fi făcut prea multe concesii revoluționarilor, pe timpul atotputerniciei sale.

Piesa d-lui Delavrancea la Teatrul Național.

Dăm aici, după ziarul »Minerva« următoarea caracterizare a piesei marelui nostru poet Delavrancea:

»Apus de soare«, piesa istorică a d-lui Delavrancea, jucată aseară — pentru prima oară, — după ce se cetise și se admirase în mai multe cercuri literare, este fără îndoială evenimentul actualii stagiuni a Teatrului Național.

Reprezentarea ei, în fața unei săli cu desăvârșire pline, cu lume din elita noastră intelectuală și socială, a fost o adevărată sărbătoare literară și artistică.

Mulți și în multe chipuri vor discuta piesa d-lui Delavrancea, care, fără a fi o dramă pro-

pu zisă, precum autorul însuși nu a numit-o, este totuși o piesă de teatru strălucită. Dar vor avea dreptate, în judecățile lor, numai aceia cari îi vor fi înțeles toate frumusețile literare și întreg fondul ei epico-dramatic măreț. Într-o limbă românească de o neînchipuită splendoare, în tablouri și scene de-o culoare istorică perfectă, în caractere clasice prinse în liniile lor fundamentale, marele nostru prozator și orator a eternizat momentele dramatice zguduitoare ale ultimelor zile de domnie din viața lui Ștefan Vodă cel Sfânt: «apusul de soare» falnic al domnului domnilor din trecutul nostru istoric.

În actul întâiu, la Curțile domnești din Suceava, domnițele stau strânse în șezătoare, torc și în torsul lor se desfășoară poetic firele de aur ale războaielor Voevodului, povestite cu duioasă năvitate tinerească. Apare, apoi, în slava lui toată, îmbătrânitul domn, încovoiat de durerile ranei dela picior din lupta dela Războieni, dar mândru și tare ca în vremile de demult. El se pregătește de lupte noi, împotriva leșilor, pentru Pocuția, și cheamă pe păcălabii țării la arme.

În actul al doilea, Ștefan se întoarce biruitor la Curțile sale din Suceava, unde-l așteaptă cu griji și cu lacrimi doamna și domnițele ei. Dela o copilă a sa din flori, Oana, Voevodul află taina conspirației a paharnicului Ulea împotriva fiului său Bogdan, cel orb, dar viteaz, urmându-l legiuit în domnie.

Culmea dramatică, eroică, este atinsă în actul al treilea, în care Domnul, într-o cuvântare admirabilă ca fond istoric, și ca simțire națională și ca expresie artistică, proclamă domn pe fiul său Bogdan, în fața oștenilor și boierilor adunați, și însuși îl așează în scaun. Actul acesta este de o frumusețe, de-o înălțime dramatică extraordinară, și cuprinde cea mai strălucită apologie a personalității lui Ștefan și a Moldovei din vremea sa, din câte apologii s-au scris vre-odată în graiul românesc despre nemuritorul domn.

În actul din urmă, Voevodul, culcat de boală, îndură cu eroism operația arderii rănii sale, după ce descoperise, în două scene foarte duioase, taina sângelui domnesc copiilor săi, Petru Rareș și Oana. Dintr-o dată se aud afară sgomote sălbătice și aclamări ale noului domn Ștefăniță, nepotul lui Ștefan, pe care-l proclamase Ulea în fața mulțimei amăgite cu moartea Voevodului. Cu cea din urmă sfortare de titan, Domnul se scoală din pat, se repede ca un leu în mulțime și cu spada sa de Arhanghel nebiruit ucide pe trădătorul Ulea. Apoi, în brațele domnei și în mijlocul Curtenilor îngroziți, își dă sufletul după ce buzele lui mai șoptesc odată, cu dragoste uriașă ce se stinge acum cu el: »Moldova«!

Montarea piesei s'a făcut cu multă îngrijire, iar rolurile au fost în general bine ținute. D. Nottara ne-a dat un Ștefan cu zguduitoare accente dramatice și de o consecvență remarcabilă în notele bogate ale caracterului său. Au jucat foarte bine și d-na Demetriad (Maria Doamna), și d-na O. Bârsan, al cărei talent deosebit cerește tot mai multe simpatii în public, d-soara Giurgea, (drăguțul copil de casă Tugulea Moghilă), d. P. Liciu, admirabil ca totdeauna în rolul doctorului evreu Șmil, precum și alți deținători ai rolurilor mai de seamă.

La sfârșitul actelor II, III și IV s'au făcut ovațiuni furtunoase d-lui Delavrancea, care a fost chemat pe scenă de repetite ori.

Lupta în cercul Oraviței.

Cuvântul candidatului național către alegători.

Astăzi am primit dela dl Gheorghe Pop de Băsești un lung apel către alegătorii dela Oravița. În cuvinte duioase el vorbește de memoria lui Coriolan Brediceanu, apoi de însușirile și virtuțile românilor din cercul Oraviței pe cari îi cunoaște și-i iubește. La urmă dl Gheorghe Pop de Băsești declară

că cu toată vîrsta sa înaintată, cu toate primejdiile pentru sănătate și viață ce implică o alegere, va merge în mijlocul alegătorilor primind candidatura la Oravița. Măine, în numărul pentru popor, vom publica scrisoarea în întregime.

Termenul alegerii.

Măine 18 l. c. se va întruni în Lugoj comisiunea centrală pentru a fixa ziua alegerii din Oravița.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 17 Februarie n. 1909.

— »Tribuna« în parlament. În vederea întâmplărilor din cameră, unul din redactorii noștri, dl Sever Bocu a plecat aseară Marți la Budapesta pentru a face serviciul de reportaj parlamentar al ziarului nostru.

— Ungaria contemporană și sufragul universal (La Hongrie contemporaine et le suffrage universel) este titlul unui volum publicat de revista ungurească de sociologie »Huszadik század« (Veacul al XX) și care cuprinde reproduceri traduse în franțuzește din această revistă. Într-o serie de studii documentate scrise de cei dintâi savanți unguri, se cercetează toată situația politică, economică, socială, națională, literară etc. a Ungariei și a poporului unguresc de azi. Un capitol deosebit intitulat »Politica față cu naționalitățile« se ocupă de nemaghiari și politica statului față cu ei.

— Însmormântarea preotului Gregoriu Mladin. Duminecă a fost însmormântarea mult regretatului preot Gregoriu Mladin din Curticiu, în mijlocul celor mai dureroase momente de despărțire. Prohodul l-a săvârșit părintele protosinel Ciorogariu, asistat de părintele protopop Givulescu și de preoțimea din tract, pe lângă care și părintele Roxin din Lipova și protodiaconul Dr. Justin Suciu și corul semnarial. Din Arad încă au participat mulți prieteni și simțători ai defunctului și a familiei, precum d-nii Sava Raicu, Purcariu, Dr. Tămășdan, Dr. Ispravnic și alții. Poporul a fost cu mic cu mare încât s'a urcat la mii de oameni prezenții, cari deplângeau amar pierderea neuitatului lui preot. În veci poimenirea lui.

— Pentru școala diecezană civilă de fete, au mai intrat, către sumele incurse la producțiunea școlară din urmă, o sumă de 10 cor. dela dna Elena Raicu, căreia îi mulțumește călduros Direcțiunea școlii.

— Caz de deces. Micul Emil Boțoc a decedat alaltăieri în vîrstă de 7 luni și a fost însmormântat Miercuri la orele 10 a. m. în Arad. Îl deplângea întristatul său părinte Dr. Alexandru Boțoc (Arad).

— Mișcări electorale bisericești în cercul IIIa. Primit un apel lansat în cercul IIIa (arhidieceză) în care se recomandă de deputați sinodali dd. Victor Tordășan și Dr. Virgil Olariu. Îi recomandăm și din partea noastră!

— Urmările beției. Ni-se comunică din Cut (com. Alba inferioară) cu datul de 13 l. c. următoarele: Ieri, după amiază, doi țărani cari ieșiseră la câmp în urmărirea unei vulpi, au dat în câmp deschis, la distanță ca de 2 kilometri de sat, peste cadavrul înghietat al unui bărbat tânăr îmbrăcat în uniformă de finanț. După o scurtă cercetare s'a constatat că e cadavrul lui Magyar János, finanț în pichetul staționat la Vingard, o comună învecinată cu Cutul. Numitul venise a-nume, în 6 l. c. în tovărășia altui finanț, la Cut, ca să controleze căldările de rachiu. Fiind tocmai acum sezonul când se fierbe rachiu de trevere,

și cum românii noștri sunt darnici și ospitali, finanții au plecat din Cut pe înserat în stare de beție, încât bietul Magyar János, copleșit de rachiu, abia ieșit din sat la distanță ca de 2 kilometri, a căzut. Tovarășul său, văzând că nu-l mai poate duce, i-a luat pușca și sabia, și fără să mai facă cuiva de știre s'a dus la Vingard singur, lăsând pe tovarășul său căzut în câmp. A doua zi dimineața au plecat din Vingard doi finanți în căutarea lui Magyar, dar nu i-au găsit decât numai chipiul. Ieri abia a fost aflat din întâmplare la câteva sute de pași dela locul unde căzuse în seara fatală.

Ultime informațiuni.

Ședința de azi a camerei.

Declarațiile contelui Batthyány.

„S'a deschis o prăpastie“.

— Prin telefon dela trimisul nostru special. —

Budapesta, 17 Februarie la orele 12 amiază. Azi la orele 10 d-nul Justh a deschis ședința. În urma agitațiunilor din ședința de ieri, azi e mare aglomerație în cameră. Dintre deputații naționali a venit numai d-nul Ștefan C. Pop și sârbul Mrksici. D-nul Maniu lipsește fiind silit să plece pe o zi la Cluj, unde are o înfățișare importantă la curtea de apel. Măine însă din-sul va sosi iarăși aici.

Înainte de-a-se intra în discuție, se ridică contele Batthyányi Tivadar spre a rosti un lung și violent discurs contra politicii deputaților noștri. Atacându-i cu violență extraordinară, analizează discursul d-lui Maniu și spune că el a făcut un ofert direct Vienei.

Întreg discursul lui Batthyányi e secundat de vociferări și insulte la adresa deputaților naționali. Adesea întrerupând pe oratori deputații unguri se ridică în picioare și amenință cu pumnii pe cei doi deputați naționali.

Batthyányi spune că scopul final al deputaților naționali e de-a ridica pe ruinele unui Gross-Oesterreich, care ei știu că nu poate avea viitor, România cea mare. Pentru aceia ei sunt fervenți aderenți ai ideii lui Gross-Oesterreich. Spune că ar înțelege ca românii să lupte pentru limba românească în armată, dar nu înțelege pentru ce ei luptă pentru limba nemțească. Încearcă să dovedească că în dorul tuturor acțiunilor lor e visul Daco-României.

Incheie spunând că niciodată nu vor mai face încercări de împăcare cu românii și că între deputații unguri s'a desfășurat o prăpastie adâncă peste care nu se va putea face nicicând puntea de trecere a înțelegerii. Avem de-a face, zice, nu cu adversari politici ci cu adversari neîmpăcați ai țării însăși și-i vom trata în consecință.

Deputații unguri îi strigau dlui Ștefan C. Pop

— Agitatorilor!

Dl Pop a răspuns: Asta-i o banalitate, spuneți alta mai nouă!

Dacă a-ți încercat toate!

! Tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

PIRT DE GHIATA

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. e. teze folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fliteri, o sticlă mare 1 cor. 20 flil., 3 sticle mari

sau 6 sticle mici se trimt porto franco.

Cantități mai mici nu se trimt prin postă.

Se găsește și se poate comanda la

Szémann Agoston,

farmacist,

Hatvan, Főter nr. 126.

Se expedesează zilnic în toate părțile țării

Starea spiritelor.

Din cuvântarea cont. Batthyány reiese că deputații unguri sunt într-o mare fierbere și indignare. Discursul dlui Maniu nu a lipsit să-și facă efectul său favorabil în Viena și face senzație în toate cercurile de acolo. Mulți deputați unguri amenințau că deputații români trebuie scoși din parlament și că nu vor mai permite dlui Maniu să intre în incinta camerei. Cu toate acestea dl Maniu va veni mâine, iar în același timp vor sosi și alți deputați români din provincie.

Teroarea continuă.

— Relație specială. —

Budapesta, 17 Februarie.

În continuarea ședinții de azi a vorbit contele Pallavicini Ede în numele partidului constituțional respingând cuvântarea de ieri a deputatului Maniu. El spune că toată ungarimea e solidară asupra acestui punct. De aici încolo nu vor mai tolera înclirile clubului național.

Strigăte sălbatice:

Trebuie să dați afară!

— Mizerabili și canalii!

La discuția contingentului de recruți au vorbit Bozóky și Farkasházy.

La sfârșitul ședinții au urmat interpellările. Au fost rostit un șir lung de interelări dintre care e de remarcă interpellarea deputatului Dušan Popovici în chestia nscenărilor din Bosnia și Herțegovina. A rătat că faimosul Nastici nu i decât uiealta guvernului pentru a compromite pe arbi. Cuvântarea lui a fost lungă și cu argumente zdrobitoare pentru primul ministru Vekerle.

A urmat interpellarea deputatului Dr. Stefan C. Pop în afacerea scrisorii contelui Andrássy adresată partidului constituțional din Oravița pentru candidatura lui Siesescu.

A început la 4, dar întreagă camera a șteptat, căci s'a dat ordin să nu plece nimeni.

Imediat ce s'a ridicat, o ploaie de insulte a descărcat asupra lui. D. Pop a stat bărătește în mijlocul lor și și-a desfășurat interpellarea, spunând că e inadmisibil într'un at constituțional ca șeful puterii executive să se amestece fățiș și direct pentru candidatul oricărui partid.

Dl Pop e întrerupt mereu și primit cu sete. Toți strigă: Bine a făcut! Față e voi sunt toate permise! Trebuie! atați ca câinii turbați!

D. Pop nu se lasă ademenit de expectanțele murdare ale lor, ci-și cetește înainte interpellarea, întrebând dacă e adeiriat că scrisoarea e a ministrului, dacă o ede ministrul compatibilă cu legea și spicul constituției?

Se ridică Andrássy Gyula, în ovațiile irtizanilor săi, și spune că a fost felicitat n partea partidului constituțional din ceril Oraviței și că nu a săvârșit decât un ct de curtoazie, răspunzând acelei felicitări.

Meseria deputaților naționaliști e să calomnieze în afară țara, să răspândească în străinătate calomnia. că în Ungaria naționalitățile ar fi asuprite. Faptul că nu pot produce alte dovezi, decât scrisori de felul acesteia, caracterizează sistemul lor de calomnii.

Camera primește cu unanimitate declarațiile ministrului.

Se ridică d-nul Pop și replică spunând, că deputații români de ani de zile nu fac altceva decât aduc mereu dovezi pentru acuzele lor. Invită pe d-nul ministru să-i răspundă la aceleaș acuze pe cari le-au adus mai înainte, căci scrisoarea astae numai o mică verigă în lanțul nesfârșit al marilor noastre plângeri. Declară că nu ia act de răspunsul ministrului.

Camera ia act cu unanimitate de răspunsul ministrului.

Deputatul Juriga în cameră.

Deputatul Juriga care fusese condamnat la doi ani închisoare, a fost grațiat la un an și jumătate după începerea pedepsei. Azi dânsul și-a făcut apariția în parlament fiind salutat călduros de deputații și ziariștii naționaliști cari se aflau în cameră.

Un incident caraghios.

Redactorul nostru d nul Sever Bocu, care se află actualmente în Budapesta pentru a face reportajul parlamentar al ziarului nostru ne comunică pe telefon că a avut un incident în parlament. În timpul pauzei, dînsul, însoțit de un student român, a luat masa în bufetul camerei și, nefiind loc în partea rezervată ziariștilor, dânsul a luat loc în bufetul deputaților. Amândoi vorbeau românește, lucru care a atras năcazul mai multor deputați. Unul din ei, Hódy Gyula i-a apostrofat că nu au dreptul de-a vorbi aici românește.

Aflându-se ca ziariștii, în bufetul deputaților, a preferat să treacă în partea unde se aflau ziariștii pentru a evita scandalul cu caraghiosul kossuthist care pare a fi uitat că deputații români au dreptul de-a vorbi românește acolo unde a ținut să se grozăvească în mod atât de copilăresc către un ziarist român.

Economie.

Convocator. Ni-se cere publicarea următoarelor:

Ce'ce au subscris acții la banca culturală »LUMINA«, ce este a se întemeia ca societate pe acții în Sibiu — prin aceasta se convoacă la

adunarea constituantă,

ce se va ținea în Sibiu, în sala festivă a »Muzeului Asociațiunii« Vineri în 26 Februarie st. n. 1909, la 9 ore din zi cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Constatarea, că s'a asigurat capitalul societății prin subscrieri și plăți satisfăcătoare condițiilor din prospect.
3. Acordarea absolutorului pentru membrii fondatori.
4. Deciderea întrebării: dacă se constituie ori întrelasă înființarea institutului?
5. Statorirea statutelor.
6. Alegerea comitetului de revizie.
7. Luarea la cunoștință a numirii membrilor din

direcțiune de către fondatori pe întâiul period de 3 ani.

8. Eventuale propuneri.

9. Închiderea adunării.

NB. Acționarii, cari n'ar fi achitat încă cele 30 procente (62 cor.) de acție, sunt poftiți a le solvi imediat la adresa casierului P. Lucuța în Sibiu, Sibiu, la 8 Februarie st. n. 1909.

Pentru membrii fondatori:

Dr. E. Miron Cristea,
prezident.

Victor Finca,
notar.

Plata de bucate din Aradul-nou în 16 Febr.

După informațiile ce ne sosesc din mai multe părți ale țării, pretutindeni domeste un ger aspru, întocmai ca în părțile noastre. Sămănăturile sunt influențate păgubitor. Negoțul de cereale, parte din pricina acestor vești nefavorabile, parte fiindcă cererile prevalează ofertele, se prezintă constant

S'au vândut pe piața de azi:

300 măji metrice de grâu	12.60—80.—
500 păpușoi (cucuruz)	6.25—36.—
săc-ră	9.6—
ovăs	7.80—
orz	7.50—

Prețurile în coroane la câte 50 de kgr.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 16 Februarie 1909.

Grâu pe Aprilie 1909	25.62—25.64
Săcară pe Aprilie	18.30—18.32
Cucuruz pe Maiu	14.56—14.58
Ovăs pe Aprilie	17.18—17.20

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul

Grâu nou

De Tisa	— — — —	26 K.	55—26 K.	85 fil.
Din comitatul Albei	— — — —	26	15 26	50
De Pest	— — — —	26	20—26	55
Bănățenesc	— — — —	26	50—26	80
De Bacica	— — — —	26	30—26	70
Săcară	— — — —	19	70—19	90
Orzul de nutreț, calit. I.	17	—	17	20
» » calitatea a II.	16	50—16	80	
Ovăs	I.	17	55—18	—
» »	II.	17	25—17	55
Cucuruz	— — — —	14	05—14	25

Poșta Redacției.

Opincaș. Nu să poate.

Mai multora: Mulțumite publice nu putem publica decât la partea taxabilă a foil, ca inserții. Ni se trimit atâtea, încât ar trebui textul și de altfel restrâns al foil, să-l întrebuițăm aproape jumătate, cu lectura puțin interesantă a mulțumitelor publice. Dacă înainte deci nu le vom da mai mult loc în corpul foil, ci între inserate.

Poșta Administrației.

Pavel Ioan, Vârșet. Am primit 6 cor., abonament pe Quart. I. 1909.

N. Hărdușiu, Aciuța. Am primit 36 cor., abonament până la 1 Ian. 1909.

Dr. V. P. Sibiu. Abonamentul d-v da e plătit până la 1 Ian. 1910.

Vasile Spătaru, Armeni. Am primit 30 cor., abonament până la 15 Iunie 1909.

Vasile Florea, Sibiu. Te rugăm să ne comunici că până azi unde ți-a mers ziarul?

Nicolau Contor, Telciu. Am primit 6 cor., abonament pe Quart. I. 1909. Quitare numai la cerere facem.

M. Popovici, Bogșa Rom. Am primit 2 cor., abonament până la 1 Februarie 1909.

Dim. Lupea. Am primit 6 cor., abonament până la 1 Maiu 1909.

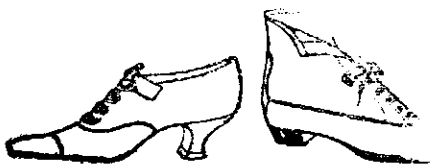
Redactor responsabil Constantin Savu.

Editor proprietar Gheorghe Nichin.

Simionidesz și Kaduch

pantofar

Kolozsvár, Vesselényi Miklós utca 4.

Își recomandă on. public din loc și provincie, marfa lo de prima calitate, care se bu-ghete pentru picioare cură de bună reputație. Fac ghete bolnave, mai departe ghete moderne de copii, bărbați și dame din cel mai bun material și cu prețuri moderate.

„Pentru comanda din provincie rugăm să ni-se trimită de model o ghietă veche.”

„SENTINELA“ institut de economii și credit ca societate pe acții în SATUL-NOU.

BILANȚ per 31 Decembrie 1908.

Activa

Passiva

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Cassa în numărar	30879	91	Capital de acții (3400 buc. à Cor. 100.—)	340000	—
Bonuri:			Fond de rezervă	29146	29
în Giro-Cnto la banca Austro-Ungară	785	43	Fond de rezervă special pentru ev. perderi	2874	75
la casa de păstrare poștală r. u.	683	12	Fond de penziune	9371	36
la alte instituții	420	99	Fond cultural filantropic	2171	36
Escompt:			Depuneri spre fructificare	43563	76
cambii de bancă	1101527	—	Cambii reescomptate	522790	94
cambii cu asigurare hipotecară	113327	—	Imprumuturi hipotecare cedate	670846	—
Imprumuturi hipotecare	614811	—	Banca Austro-Ungară	339482	—
Avans pe marfă	21670	—	Dividende și interese de emisiune neridicate	108400	—
Lombard (avans pe efecte)	5760	—	Filala	1194	31
Efecte proprii:			Saldul intereselor transitoare anticipate	266061	53
efecte publice	155845	—	Creditori	16920	01
acții dela diferite bănci	21810	—	Profit transpus din anul 1907	28650	48
Imobile:			Profit net în anul 1908	43040	76
casa din Sătu-nou Nr. 814	4800	—		43341	16
» » Sănu-Măhăi Nr. 50	6650	—			
Mobilier	3321	95			
16% amortizare	332	20			
Filala și agenții	27041	84			
Imobile de vânzare	1026	51			
Interese restante (la hipotecă)	6498	08			
Debtor și poziții transitoare	21354	57			
	2381250	19		2381250	19

Sătu-nou, la 31 Decembrie 1908.

P. Stoica m. p.
director executiv.

Romul Popp m. p.
contabil.

Marcu m. p.
secretar

Direcțiunea:

St. Popa m. p. Dr. A. Birescu m. p. I. Neagoe m. p. Damian Popescu m. p. G. Ortopan m. p. St. Negru m. p. I. Gașpar m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l-am aflat în deplină ordine și exact.

Sătu-nou, la 11 Februarie 1909.

Comitetul de supraveghiere:

Ilie Bojin m. p. Cornel Vereș m. p. Ioan Gașpar m. p., preș. Trifon Miclea m. p. Dr. Alexandru Andressi m. p.

Revăzut și aflat în ordine: Dominic Rațiu m. p., revizorul »Solidarității«.

BEREA „BAKSÖR“
de
Sân-Nicolaul-mare (N.-Szt.-Miklós).

Cea mai plăcută, mai gustoasă și
mai nutritivă beutură pentru sufe-
rinzii de anemie, nervositate, slăbire
și insomnie, precum și pentru slăbănogi.

FABRICA DE BERE soc. pe acțiuni
în Nagy-Szent-Miklós.

Telefon interurban Nr. 276.

V A S Ș I
S O Ţ U L

vânzare mare
de material
pentru zidit

ARAD, BOROS BÉNI-TÉR 8.

Telefon interurban Nr. 276.

Făurărie și potcovărie nouă.

Am onoare a încu-
noștința on. public din
loc și jur posesor de
cai, că am deschis
**făurărie și
potcovărie**

În Strada Nádor Nr. 4
(în casa Nemess Géza).

Pregătesc tot felul de **potcoave igienice**,
la dorință potcovesc și în grajd acasă, primesc
a potcovi lunar, cu prețurile cele mai mode-
rate, precum și pregătirea a orice soi de tra-
suri domnești moderne.

Angajându-mă la aceasta, rog binevoitorul
sprijin al on. public.

Cu distinsă stimă

Schreiber Ferencz
potcovar diplomat și specialist.

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie orthopedică.
Sighetul-Maramurășului.

Piața principală (Főter).

Beșici de gumă
americane,
beșici de pește
— franțuzești. —
Prezervative
femmești, Cio-
rapi de gumă,
suspensoare,
bandaje, mănuși,
bandaje „Diana”,
— irigatoare. —
Execut după co-
mandă medicală
g h e t e orthope-
dice pentru pici-
oare ori-cât de
bolnave și dure.
— roase. —

Fritsch & Connert

atelier de ghete.

Medias — Medgyes.

Lucru de mână garantat.

Ghete de șevro pentru domni . .	K 11'—
„ „ box „ „ „	K 11'—
„ „ șevro pt dame cu bumbi	K 10'50
„ „ „ „ cu șirete	K 9'50
Îmbracăți de șevro pentru dame .	K 8'—
Ghete tari de muncitori dela . .	K 6'80
Ghete de copii dela	K 3'—

Material de I-a clasă.

Gramofioane

cu plătire în rate.

Mare asortiment în plăci de
gramofon, la

Joan Kalenda,

în Oradia-Mare (Nagyvárad),
lângă biserica Holdaș.

Telefon în legătură cu întreg comitatul 245.

KONTSEK GÉZA

mai înainte Gaszner Károly
în DEBRETIN (Debrecen)

Cele mai bune semințe din lume. (Fond. 1782).

Recomandă revănzătorilor semințe de legumi și de flori în
locuri fine în dulp de vânzare foarte frumos ornate, pe
lângă rabat mare. Catalog de prețuri trimite gratis.

„MOLLY“

— În trei zile face mânilor
catifelate și albe ca spuma.

Marca înregistrată.

Acest conservativ al
mânilor, este compus
din substanțe recunos-
cute de știința cosmetică
modernă, ca cele mai
bune și inofensive pen-
tru catifelarea și îngri-
jirea mânilor și întrece
în efect, orice alt pre-
parat de acest fel. Se
întrebuințează cu mult
succes contra roșei

mânilor și contra tutu-
ror altor efectiuni a pie-
lei mânilor.

„Molly“ este un re-
mediu excelent pentru
mânilor cari se ocupă
regulat cu lucrul de
casă; moaie pielea în
scurt timp și dă mâni-
lor o albeață foarte plă-
cută.

Prețul unui flacon 1 cor.

Se prepară și se vinde la:

Drogueria și parfumeria
NESTOR HANZU

Arad, Weitzer János-utca 2.

Fritsch & Connert

atelier de ghete.

Medias — Medgyes.

Lucru de mână garantat.

Ghete de șevro pentru domni . .	K 11'—
„ „ box „ „ „	K 11'—
„ „ șevro pt dame cu bumbi	K 10'50
„ „ „ „ cu șirete	K 9'50
Îmbracăți de șevro pentru dame .	K 8'—
Ghete tari de muncitori dela . .	K 6'80
Ghete de copii dela	K 3'—

Material de I-a clasă.

KATZKY ANTAL

atelier mehanic de mașini de cusut
și biciclete
Temesvár, Belváros
Lonovics-u. 6 sz. (Istra-
rea prin partea str. Jenő Főherceg).

Se angajază să repare și să procure **mașini de cusut, mașini
de împletit ciorapi, biciclete motoare, automobile, gra-
mofoane și mașini de scris**, precum **sonerii electrice** și **repa-
rarea telegrafelor de casă** și introducerea lor.

Ține în deposit **mașini de cusut vechi și
biciclete**, tot așa **gramofoane** și părți sepa-
rate de mașini de cusut și biciclete.

Mare asortiment în plăci românești pentru gra-
mofoane cu diametru de 25 cm., 4 cor. 50 fil.

Preț-curent gratuit și porto franco.

